

Til Norges Bank

10.05.2022

**Tilråkning om å utelukke PTT PCL og PTT Oil and Retail Business PCL fra
Statens pensjonsfond utland**

Sammendrag

Etikkrådet anbefaler å utelukke det thailandske selskapet PTT PCL (PTT) og datterselskapet PTT Oil and Retail Business PCL (PTTOR) fra Statens pensjonsfond utland (SPU) på grunn av en uakseptabel risiko for at selskapene medvirker til alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner. Tilrådingen gjelder selskapenes virksomhet i Myanmar.

Ved utgangen av 2021 hadde SPU aksjer i PTT og PTTOR for henholdsvis 998,8 og 96,4 millioner NOK, tilsvarende en eierandel på 0,35 og 0,11 prosent. Selskapene er notert på børsen i Thailand.

PTT er et helintegreert olje- og petrokjemiselskap som gjennom datterselskapet PTT Exploration and Production PCL er partner med det statlige oljeselskapet Myanma Oil and Gas Enterprise (MOGE) i tre offshore gassfelt i Myanmar. PTTOR har virksomhet innen distribusjon av petroleumsprodukter og detaljhandel og er partner i et fellesforetak som i 2019 inngikk en *build operate and transfer*-avtale med det militæreide konglomeratet Myanmar Economic Corporation (MEC) om bygging og drift av en oljeterminal og fylleanlegg for flytende naturgass. Både MOGE og MEC er kontrollert av militæret i Myanmar og er underlagt sanksjoner fra EU og flere andre land, blant annet Norge.

I februar 2021 gjennomførte militæret i Myanmar statskupp. Etter kuppet har de væpnede konfliktene i landet blitt intensivert. Minst 1 600 personer er drept, og mer enn 12 500 er internert. FNs høykommissær for menneskerettigheter har fremholdt at de militæres handlinger vil kunne kvalifisere som forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser. Overgrepene mot sivilbefolkningen er pågående, og det er stor fare for nye, svært grove overgrep fra militæret.

I vurderingen av selskapenes medvirkning til slike krenkelser legger rådet til grunn at selskaper må utvise særskilt aktsomhet når de opererer i krig- eller konfliktsituasjoner. Som i tidligere tilrådninger legger rådet vekt på om selskapenes forretningsvirksomhet i Myanmar bidrar til å styrke militærets finansielle kapasitet, og at forretningssamarbeid med militæreide enheter innebærer en særlig høy risiko for medvirkning til militærets krenkelser. For rådet er det vesentlig at FNs høykommissær for menneskerettigheter fraråder et økonomisk samarbeid med militære enheter, at sanksjonene mot MOGE og MEC nettopp er begrunnet med at inntekter fra disse selskapene øker militærets evne til å begå grove normbrudd, og at PTT og PTTOR ikke kan vise til tiltak som reduserer denne risikoen.

I samsvar med Etikkrådets tidligere praksis vil PTTORs forretningssamarbeid med MEC, som får inntekter gjennom BOT-avtalen, alene kunne føre til utelukkelse fra SPU. Etter militærkuppet i 2021 er det imidlertid inntektene fra olje- og gassindustrien som utgjør den største inntektskilden for militæret. Det er derfor dette bidraget som etter Etikkrådets syn utgjør det viktigste elementet i PTTs medvirkning til de grove overgrepene som militæret er ansvarlig for.

Innhold

1	Innledning	1
1.1	Hva rådet har tatt stilling til	1
1.2	Kilder	2
2	Bakgrunn	2
2.1	Situasjonen i Myanmar	2
2.2	Myanma Oil and Gas Enterprise	4
2.3	Myanmar Economic Corporation	4
3	Selskapenes forretnings samarbeid med militæret	5
3.1	PTT og PTTEPs forretnings samarbeid med MOGE	5
3.2	PTTORs forretnings samarbeid med MEC	7
4	Informasjon fra selskapene	8
5	Etikkrådets vurdering	9
6	Tilrådning	10

1 Innledning

Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland (SPU) har vurdert fondets investeringer i PTT PCL (PTT)¹ og datterselskapet PTT Oil and Retail Business PCL (PTTOR)² opp mot krig og konfliktkriteriet i retningslinjene for observasjon og utelukkelse av selskaper fra SPU (de etiske retningslinjene).³ Tilrådingen gjelder selskapenes forretnings samarbeid med militæret i Myanmar.

PTT er et helintegreert olje- og petrokjemiselskap som driver olje- og gassleting, produksjon, raffinering og salg av petroleumsprodukter. Selskapet har virksomhet i over 35 land.⁴ I Myanmar drives virksomheten gjennom datterselskapene PTT Exploration and Production Public Company Limited (PTTEP, 63,8 prosent eierandel) og PTTOR (77,5 prosent eierandel). Den thailandske stat eier 51 prosent av aksjene i PTT.

PTTOR har virksomhet innen distribusjon av petroleumsprodukter og detaljhandel. Selskapet driver blant annet bensinstasjoner, kaféer og dagligvarebutikker. PTTOR har virksomhet i ti land.⁵

PTT og PTTOR har hovedkontor i Bangkok og er notert på børsen i Thailand. Ved utgangen av 2021 hadde SPU aksjer i PTT og PTTOR for henholdsvis 998,8 og 96,4 millioner NOK, tilsvarende en eierandel på 0,35 og 0,11 prosent.

1.1 Hva rådet har tatt stilling til

Etikkrådet har vurdert SPU's investering i PTT og PTTOR opp mot de etiske retningslinjene § 4 bokstav b: «Observasjon eller utelukkelse kan besluttes for selskaper der det er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller selv er ansvarlig for (...) alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner.»

På grunn av den særlige risikoen for å medvirke til alvorlige normbrudd i krig og konfliktområder legger rådet til grunn at selskaper som har virksomhet i slike områder, må utvise en særlig aktsomhet. Et slikt skjerpet aktsomhetskrav følger av flere internasjonale retningslinjer.⁶ Det er også bekreftet i stortingsmeldingen om Statens pensjonsfond for 2021 og ligger til grunn for flere tidligere tilrådninger under dette kriteriet.⁷ Denne

---

¹ Issuer ID: 173847

² Issuer ID: 12197912

³ Retningslinjer for observasjon og utelukkelse av selskaper fra Statens pensjonsfond utland, <https://lovdata.no/forskrift/2014-12-18-1793>.

⁴ Offering Memorandum PTT PCL, U.S.\$2,000,000,000 Global Medium Term Note Program, 8th July 2020, [https://links.sgx.com/FileOpen/PTT%20Public%20Company%20Limited%20and%20PTT%20Treasury%20Center%20Company%20Limited%20-%20US\\$2b%20GMTN%20Program%20Offering%20Memorandum%20dated%20July%202020.ashx?App=Prospectus&FileID=45929](https://links.sgx.com/FileOpen/PTT%20Public%20Company%20Limited%20and%20PTT%20Treasury%20Center%20Company%20Limited%20-%20US$2b%20GMTN%20Program%20Offering%20Memorandum%20dated%20July%202020.ashx?App=Prospectus&FileID=45929)

⁵ PTTOR Annual Report 2020 (56-1 One Report) <https://or.listedcompany.com/misc/one-report/20210323-one-report2020-en.pdf>.

⁶ Se for eksempel Report of the Working Group on the issue of human rights and transnational corporations and other business enterprises, *Business, human rights and conflict-affected regions: towards heightened action*, <https://undocs.org/en/A/75/212> og Global Compact/PRI's *Guidance on Responsible Business in Conflict Affected and High-Risk Areas: A Resource for Companies and Investors*, https://d306pr3pise04h.cloudfront.net/docs/issues_doc%2FPeace_and_Business%2FGuidance_RB.pdf.

⁷ Se Etikkrådets tilrådninger vedrørende Kirin Holdings, Oil&Natural Gas Corp and Adani Ports &Special Economic Zone Ltd, <https://etikkradet.no/tilradninger/alvorlige-krenkelser-av-individers-rettigheter-i-krig-og-konflikt/>

aktsomhetsnormen gjør at Etikkrådet vil kunne konkludere med at det er en uakseptabel risiko for medvirkning til normbrudd selv om selskapets tilknytning til normbruddene er svakere enn det rådet ellers legger til grunn for å anbefale utelukkelse eller observasjon. Denne tilnærmingen er forbeholdt saker som gjelder svært grove normbrudd.

I vurderingen av hva som utgjør alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner, baserer rådet seg på internasjonalt anerkjente konvensjoner og autoritative tolkninger av disse. Av særlig betydning er felles artikkel 3 i Genèvekonvensjonene som verner sivile i ikke-internasjonale væpnede konflikter. Menneskerettighetene gjelder også uavhengig av om det foreligger en konfliktsituasjon. Særlig relevant i denne saken er FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 6, 7, 9, 21 og 22 som verner retten til liv, frihet og trygghet, frihet fra tortur samt forsamlings- og ytringsfrihet.⁸

I vurderingen av selskapets medvirkning legger rådet vekt på at det må være en konkret sammenheng mellom selskapets virksomhet og krenkelsene. Videre må selskapet enten aktivt ha medvirket til normbruddene eller hatt kunnskap om dem, men unnlatt å forsøke å hindre dem på en formålstjenlig måte. Dersom det ikke er mulig å hindre normbruddene, mener Etikkrådet at selskapet må trekke seg ut av virksomheten. Fra NOU 2020:7 Verdier og ansvar, som omhandler det etiske rammeverket for SPU, følger det at de etiske retningslinjene er «ment å dekke medvirkning til alvorlige krenkelser som er foretatt av andre enn selskapet. Selskaper kan sies å medvirke til krenkelser gjennom for eksempel å levere varer eller tjenester til eller inngå i forretningsforhold med parter i en konflikt som begår alvorlige krenkelser.»

De etiske retningslinjene er også fremoverskuende, og normbruddene må derfor være pågående, eller det må være en uakseptabel risiko for at krenkelser kan skje i fremtiden. I vurderingen av risikoen for nye krenkelser kan tidligere normbrudd gi en indikasjon på fremtidige handlingsmønstre.

1.2 Kilder

Denne tilrådingen er basert på offentlig tilgjengelige informasjon fra FN-organisasjoner, internasjonale domstoler, media, sivilt samfunn og offentlige organer. PTT og PTTOR har også bidratt med informasjon.

2 Bakgrunn

2.1 Situasjonen i Myanmar

Første februar 2021 gjennomførte militæret i Myanmar (*Tatmadaw*) statskupp og erklærte at øverstkommanderende Min Aung Hlaing og *the State Administrative Council* hadde overtatt makten i landet. Etter kuppet viste hundretusener av sivile motstand mot kuppet gjennom boikotter, streiker og demonstrasjoner over hele landet. Motstanden er blitt møtt med voldelige reaksjoner fra militæret, og over tusen mennesker er blitt drept etter kuppet.⁹

---

⁸ Den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter med protokoller, https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_6#KAPITTEL_6.

⁹ FNs høykommissær for menneskerettigheter, *Myanmar: UN report calls for urgent action to end human rights catastrophe*, 23. september 2021, <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=27521&LangID=E>

I en rapport fra september 2021 beskriver FNs høykommissær for menneskerettigheter situasjonen i landet slik:

*When nationwide peaceful protests began, military authorities initially used less-lethal weapons in an unnecessary and disproportionate manner and conducted neighbourhood raids, creating an atmosphere of terror. This evolved into systematic targeted killings and mass arrests, with torture and ill-treatment causing additional deaths in custody. Progressively, armed resistance emerged, as people formed self-defence groups or started to organize to conduct attacks against the military. Simultaneously, armed conflict in Myanmar's border areas has continued and resurged. In both contexts, the Tatmadaw has conducted both targeted and indiscriminate attacks against civilians. Combined with a freefalling economy and worsening COVID-19 pandemic, the situation in Myanmar has become a human rights catastrophe.*¹⁰

Et år etter kuppet rapporterer høykommissæren at sikkerhetstyrkene i Myanmar i løpet av det siste året har drept minst 1 600 personer og internert mer enn 12 500 personer.¹¹ Mange av de internerte («*hundreds if not thousands*») er blitt utsatt for tortur. Nesten en halv million mennesker er blitt fordrevet fra sine hjem, og 14 millioner mennesker har et akutt behov for humanitær hjelp, men leveransene blokkeres av militæret. Høykommissæren fremholder at de militæres handlinger vil kunne kvalifisere som forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser.¹² I sine anbefalinger oppfordrer høykommissæren til at «*businesses that operate in Myanmar to cease working with entities owned by or affiliated with the military, [...] and ensure that such businesses are not involved in joint ventures or other revenue-sharing arrangements with the military of Myanmar or businesses under their influence.*»¹³

Militæret i Myanmar har også i mange år før kuppet begått ekstreme overgrep mot sivilbefolkningen. Rapporterte overgrep omfatter vold mot og drap av barn og voksne, gjengvoldtekt, tortur og brenning av landsbyer.¹⁴ Mange av ofrene tilhører den etniske minoriteten rohingyaene. På bakgrunn av disse overgrepene er det pågående saker i Den internasjonale domstolen for brudd på folkemordkonvensjonen¹⁵ og i Den internasjonale straffedomstolen for forbrytelser mot menneskeheten.¹⁶

---

¹⁰ FNs menneskerettighetsråd, *Written updates of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the Situation of human rights in Myanmar*, 15. september 2021, <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session48/Pages/ListReports.aspx>.

¹¹ FNs menneskerettighetsråd, *Situation of human rights in Myanmar since 1 February 2021, Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights*, A/HRC/49/72, avsnittene 63, <https://news.un.org/en/story/2022/03/1113972>.

¹² Se også Report of the Independent Investigative Mechanism for Myanmar, “*The available information indicates that security forces have carried out a widespread and systematic attack on the civilian population. In this context, the reports of murders, sexual assaults, arbitrary detentions, enforced disappearances, torture and persecution collected by the Mechanism, if substantiated, would amount to crimes against humanity.*”; 5. juli 2021, para. 35, <https://undocs.org/A/HRC/48/18>, samt Statement of Nicholas Koumjian, Head of the Independent Investigative Mechanism for Myanmar, on the anniversary of the military's seizure of power in Myanmar, 1 Feb 2022, <https://iimm.un.org/statement-of-nicholas-koumjian-head-of-the-independent-investigative-mechanism-for-myanmar-on-the-anniversary-of-the-militarys-seizure-of-power-in-myanmar/>.

¹³ Se fotnote 11, avsnitt 76e.

¹⁴ FNs menneskerettighetsråd, *Report of the independent international fact-finding mission on Myanmar*, 12 September 2018, <https://undocs.org/en/A/HRC/39/64>.

¹⁵ Internasjonale domstolen, *Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (The Gambia v. Myanmar)*, <https://www.icj-cij.org/en/case/178>

¹⁶ Internasjonale straffedomstolen, *Bangladesh/Myanmar, Situation in the People's Republic of Bangladesh/Republic of the Union of Myanmar*, <https://www.icc-cpi.int/bangladesh-myanmar>

2.2 Myanma Oil and Gas Enterprise

Det statlige olje- og gasselskapet i Myanmar er den største inntektskilden til staten Myanmar. Etter kuppet er Myanma Oil and Gas Enterprise (MOGE) kontrollert av militæret. MOGE deltar i fellesforetak med utenlandske selskaper som utvinner olje og gass i Myanmar. MOGEs inntekter kommer fra salg av olje- og gass, samt royalties som selskapene i fellesforetakene må betale.

Ifølge *Extractive Industries Transparency Initiative* (EITI) var den totale inntekten fra olje- og gassektoren i Myanmar nær 727 millioner USD i regnskapsåret 2017-2018, tilsvarende 72 prosent av statens inntekter fra ressursutvinningssektoren. Ved slutten av samme regnskapsår hadde MOGE 4,6 milliarder USD stående på egne konti som var holdt utenfor statsbudsjettet.¹⁷ Mesteparten av inntektene kommer fra gasseksport som står for rundt 50 prosent av Myanmar's valutainntekter. I 2021-2022 forventet departementet for planlegging, finans og industri at MOGEs inntekter fra offshore og rørledningsprosjekter ville utgjøre 1,5 milliarder USD.¹⁸

Den 21. februar 2022 innførte EU sanksjoner mot MOGE. EU begrunner dette med at MOGE «*is controlled by and generates revenue for the Tatmadaw, therefore contributing to its capabilities to carry out activities undermining democracy and the rule of law in Myanmar/Burma.*»¹⁹

2.3 Myanmar Economic Corporation

Myanmar Economic Corporation (MEC) er et konglomerat med datterselskaper og tilknyttede selskaper i mange sektorer i økonomien, inkludert bank, forsikring, bygg og anlegg, handel, transport og gruvedrift.²⁰ Selskapet er eid og kontrollert av forsvarsdepartementet i Myanmar, som i sin tur er kontrollert av militæret. Innen militæret er det *Quartermaster General's Office*, som er ansvarlig for logistikk og innkjøp i militæret, som kontrollerer MEC.²¹ Styret i MEC består av offiserer av høy rang.

I 2019 publiserte FNs granskingsgruppe (*the Independent International Fact-Finding Mission on Myanmar*) en rapport om de økonomiske interessene til militæret i Myanmar.²² Rapporten kartla militærets økonomiske aktivitet blant annet gjennom MEC og dokumenterte at MEC var en direkte inntektskilde til militæret. MEC eier landeiendommer i Myanmar der leieinntekter sikrer militæret en betydelig inntektsstrøm. MEC leier ut landareal til PTTORs virksomhet.

---

¹⁷ Extractive Industries Transparency Initiative (EITI), *EITI Myanmar, Report 2017-2018*, januar 2019 https://eiti.org/files/documents/meiti_reconciliation_report_2017-2018_final_signed_31st_march_2020.pdf

¹⁸ Publish what you pay, Policy brief June 2021: *Financing the Military in Myanmar: Analysis of Gas Revenues*, <https://www.pwyp.org/wp-content/uploads/2021/06/Financing-the-Military-in-Myanmar.pdf>

¹⁹ Council Implementing Regulation (EU) 2022/239 of 21 February 2022 implementing Regulation (EU) No 401/2013 concerning restrictive measures in view of the situation in Myanmar/Burma, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.040.01.0010.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2022%3A040%3ATOC

²⁰ Official Journal of the European Union, 19. april 2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=OJ:L:2021:132I:FULL&from=EN>

²¹ FNs menneskerettighetsråd, *Independent International Fact-Finding Mission on Myanmar, Economic interests of the Myanmar military*, 5. august 2019, FNs høykommissær for menneskerettigheter, avsnitt 55. <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/MyanmarFFM/Pages/EconomicInterestsMyanmarMilitary.aspx>

²² FNs høykommissær for menneskerettigheter, 5. august 2019.

FNs granskingsgruppe uttalte at militæret gjennom sine forretningssamarbeid «*substantially enhances its ability to carry out gross violations of human rights with impunity*»²³ og at «*any foreign business activity involving the Tatmadaw and its conglomerates MEHL and MEC poses a high risk of contributing to, or being linked to, violations of international human rights law and international humanitarian law.*»²⁴

Etter kuppet innførte EU og USA sanksjoner mot MEC.²⁵ EU begrunner dette med at «*MEC and its subsidiaries generate revenue for the Tatmadaw, therefore contributing to its capabilities to carry out activities undermining democracy and the rule of law and to serious human rights violations in Myanmar/Burma.*»²⁶ Flere land, inkludert Canada, Storbritannia og Norge har vedtatt liknende sanksjoner.²⁷

3 Selskapenes forretningssamarbeid med militæret

3.1 PTT og PTTEPs forretningssamarbeid med MOGE

Gjennom datterselskapet PTTEP har PTT drevet olje- og gassvirksomhet i Myanmar siden 1989. Selskapet er partner i tre gassproduserende offshore felt i Myanmar – Yadana, Yetagun og Zawtika, se tabellen nedenfor. Selskapet har også planlagt en investering på to milliarder dollar i et integrert gasskraftprosjekt (fra gass- til kraftproduksjon) i Myanmar.²⁸

For å drive petroleumsutvinning i Myanmar må selskaper inngå i fellesforetak med MOGE. Avtalene om fellesforetakene som PTT er med i, har to deler, én om oppstrømsvirksomheten med en produksjonsdelingsavtale og én om rørtransport av gassen som skjer gjennom et aksjeselskap der MOGE og de øvrige partnerne i fellesforetaket er aksjonærer.²⁹

Tabell 1: Oversikt over PTTEPs fellesforetak med MOGE

Prosjekt	Partnere i fellesforetaket og eierandeler (%)	Virksomhet	Anslag på utbetalinger til MOGE
Yadana project	PTTEP (25,5) TotalEnergies (31,2, operatør) ³⁰	Gassproduksjon, rørtransport av gass til Thailand.	PTTEPs andel av utbetalingene er anslått

²³ FNs høykommisær for menneskerettigheter, *UN Fact-Finding Mission on Myanmar exposes military business ties, calls for targeted sanctions and arms embargoes*, 5. august 2019

<https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=24868&LangID=E>

²⁴ FNs menneskerettighetsråd, 5. august 2019, avsnitt 145

²⁵ US Department of State, *Sanctions on Two Burmese Entities in Connection with the Military Regime*, 25. mars 2021, <https://www.state.gov/sanctions-on-two-burmese-entities-in-connection-with-the-military-regime/>

²⁶ Official Journal of the European Union, 19. april 2021.

²⁷ Government of Canada, *Canadian Sanctions Related to Myanmar*, https://www.international.gc.ca/world-monde/international_relations-relations_internationales/sanctions/myanmar.aspx?lang=eng, UK Government, *UK announces further sanctions on Myanmar military-linked companies*,

<https://www.gov.uk/government/news/uk-announces-further-sanctions-on-myanmar-military-linked-companies>, Utenriksdepartementet, Forskrift om restriktive tiltak i lys av situasjonen i Myanmar/Burma,

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2003-07-04-895>

²⁸ PTTEP Management Discussion and Analysis (MD&A) for the second quarter of 2021. Selskapet sier at prosjektet er blitt forsinket på grunn av kuppet og den politiske situasjonen i landet.

²⁹ EITI (2019) og Publish what you pay (2021)

³⁰ TotalEnergies har varslet at selskapet vil trekke seg ut av Yadana-prosjektet fra 20. juli 2022. PTTEP vil da overta som operatør.

	Chevron (28,3) MOGE (15)		til 500 millioner USD i 2015-2019. ³¹
Yetagun project	PTTEP (19,3) Petronas (40,9, operatør) Nippon Oil Exploration (19,3) MOGE (20,5)	Gassproduksjon, rørtransport av gass til Thailand.	MOGE skal ha tjent 200 millioner USD i 2017-2018. ³²
Zawtika -project	PTTEP (80, operatør) MOGE (20)	Gassproduksjon, rørtransport av gass til Thailand.	PTTEPs andel av utbetalingene er anslått til 52 millioner USD i 2017-2018.

MOGEs inntekter kommer fra salg av gassen (i henhold til sin prosentvise andel i fellesforetaket) og produksjonsavgifter (royalties) fra partnerne i fellesforetaket.³³ Verken PTT eller PTTEP har gitt opplysninger om betalingene til MOGE. Av EITIs siste Myanmar-rapport fremgår det at PTTEP betalte 41 millioner USD i royalties og 11 millioner USD for MOGEs andel i Zawtika-prosjektet i regnskapsåret 2017-2018.³⁴ Basert på blant annet EITI-data har Reuters anslått at PTTEPs utbetalinger til MOGE fra Yadana-prosjektet utgjorde rundt 500 millioner USD i perioden 2015-2019.³⁵

Ifølge EITI tjente MOGE 159 millioner USD på gassalg og 41 millioner USD i royalty fra Yetagun-prosjektet i regnskapsåret 2017-2018. I en rapport til Statens administrasjonsråd i oktober 2021 anslo MOGE en inntekt på 22,3 millioner USD fra gassfeltet Yetagun i perioden oktober 2021 til mars 2022.³⁶

Thailand importerer omtrent 15 prosent av sitt gassforbruk fra Myanmar. PTT kjøper gassen til det thailandske markedet fra fellesforetakene. I 2021 kjøpte PTT nærmere 75 prosent av gassen produsert fra Yadana-feltet,³⁷ 80 prosent av gassen fra Zawtika-feltet og all gassen fra Yetagun-feltet før det ble midlertidig stengt i april 2021.³⁸ Inntektene tilfaller deltakerne i fellesforetakene i henhold til eierandel.

I mai 2021 meddelte TotalEnergies at selskapet som står for rørtransporten av gass fra Yadana-feltet til Thailand (the Moattama Gas Transportation Company Limited (MGTC)), ikke ville utbetale utbytte til aksjonærene, inklusiv MOGE, på grunn av situasjonen i landet.³⁹

³¹ Reuters, Factbox: Oil majors in Myanmar in spotlight after UN call for sanctions, 9. mars 2021 <https://www.reuters.com/article/us-myanmar-politics-energy-factbox-idUSKBN2B11XX>

³² EITI (2019).

³³ Publish what you pay (2021).

³⁴ EITI (2019).

³⁵ Reuters (2021).

³⁶ Republic of the Union of Myanmar, Ministry of Electricity and Energy, Myanma Oil and Gas Enterprise, 5. november 2021 [61bb2e8ce9c0acecc885d3a3_4_MOGE report on gas production & transportation 10.11.pdf \(webflow.com\)](https://www.mogeb.gov.mm/webflow.com/61bb2e8ce9c0acecc885d3a3_4_MOGE_report_on_gas_production_%26_transportation_10.11.pdf).

³⁷ Euro Petrole, PTTEP : Changes in joint venture partner of the Yadana project in Myanma, 25. januar 2021 <https://www.euro-petrole.com/pttep-changes-in-joint-venture-partner-of-the-yadana-project-in-myanmar-n-i-23334>.

³⁸ Petronas, PETRONAS' Upstream Operations in Myanmar Declares Force Majeure On Its Yetagun Field, 2. april 2021 <https://www.petronas.com/media/press-release/petronas-upstream-operations-myanmar-declares-force-majeure-its-yetagun-field>.

³⁹ Total Energies, Myanmar: Shareholders of Moattama Gas Transportation Company Limited vote to suspend all cash distributions, 26. mai 2021, <https://totalenergies.com/media/news/press-releases/myanmar-shareholders-moattama-gas-transportation-company-limited-vote>

Den 21. januar 2022 annonserte TotalEnergies og Chevron at selskapene ville trekke seg fra Yadana-feltet på grunn av menneskerettighetssituasjonen i landet og avslutte utbetalingene til den myanmarske staten. Den 16. mars 2022 meddelte TotalEnergies at selskapet ville være ute av fellesforetaket den 20. juli 2022 og at PTTEP da vil overta som operatør av Yadana-feltet.⁴⁰ Total Energies' eierandel overdras proporsjonalt til de andre deltakerne i fellesforetaket. PTTs eierandel øker da fra 25,5 til 37,1 prosent, Chevrons andel fra 28,3 til 41,1 prosent og MOGEs fra 15 til 21,8 prosent. Chevron har ikke opplyst når det vil gå ut av fellesforetaket. PTTEP uttalte i den forbindelse at det har lagt svært stor vekt på å opprettholde kontinuiteten i energiforsyningen i Thailand og Myanmar.⁴¹

Den 29. april 2022 informerte PTTEP og Petronas om at selskapene hadde besluttet å trekke seg ut av Yetagun-prosjektet. PTTEP skriver at «*The withdrawal is part of the company's portfolio management to refocus on projects that support the energy security for the country.*»⁴² Den 2. mai 2022 annonserte også JX Nippon Oil & Gas Exploration Corporation at selskapet ville gå ut av prosjektet.⁴³

3.2 PTTORs forretnings samarbeid med MEC

I begynnelsen av 2019 dannet PTTOR et fellesforetak med tre burmesiske personer⁴⁴ for å bygge en kai, en oljeterminal for drivstofflagring og et fyllingsanlegg for flytende naturgass (LNG) i Thilawa-området. PTTOR har en eierandel på 35 prosent i fellesforetaket, som heter Brighter Energy Company Limited.⁴⁵

Thilawa-prosjektet skal gjennomføres under en *Build Operate and Transfer* (BOT)-avtale mellom fellesforetaket og MEC, som eier området der utbyggingen foregår, og som vil overta prosjektet etter 50 år. Den totale investeringen skal være på mer enn 200 millioner USD.⁴⁶ Ifølge PTTOR betalte fellesforetaket i 2019 en leie på 1 685 millioner USD til MEC. Det ble ikke foretatt noen utbetalinger i 2020 og 2021. Når byggingen er ferdig, utgjør den årlige leien 808 800 USD.⁴⁷

---

⁴⁰ [TotalEnergies implements its responsible withdrawal from Myanmar | TotalEnergies.com.](https://www.totalenergies.com/en/press-releases/2022/01/21/total-energies-implements-its-responsible-withdrawal-from-myanmar)

⁴¹ PTTEP Change of operator in the Yadana project in Myanmar, Press release 14 March 2022, <https://www.pttep.com/en/Newsandnmedia/Mediacorner/Pressreleases/Changeofoperatrintheyadanaprojectinmyanmar.aspx>

⁴² PTTEP withdraws from Yetagun project in Myanmar, pressemelding 29. April 2022, <https://www.pttep.com/en/Newsandnmedia/Mediacorner/Pressreleases/Pttep-With-Draws-From-Yetagun-Project-In-Myanmar.aspx>

⁴³ JX Nippon Oil & Gas Exploration Corporation, Withdrawal from Block M12/M13/M14 of the Republic of the Union of Myanmar, pressemelding 2. Mai 2022, https://www.nex.jx-group.co.jp/english/newsrelease/2022/withdrawal_from_block_m12m13m14_of_the_republic_of_the_union_of_myanmar.html

⁴⁴ En av disse personene er eieren av Kanbawza Group of Companies, som FNs granskingsgruppe i 2019 mente burde etterforskes for internasjonale forbrytelser som følge av dennes finansielle bidrag til overgrepene mot rohingyaene.

⁴⁵ PTTOR Annual Report 2020 (56-1 One Report).

⁴⁶ The Myanmar Times, KBZ Group, PTT partner to develop oil terminal, 10. Juni 2019, <https://www.mmtimes.com/news/kbz-group-ptt-partner-develop-oil-terminal.html> og Allen&Gledhill 16. Desember 2019, Joint venture between Kanbawza Group and PTT Public Company to build an oil terminal and expand retail, <https://www.allenandgledhill.com/mm/perspectives/articles/13744/joint-venture-between-kanbawza-group-and-ptt-public-company-to-develop-an-oil-terminal-and-expand-retail-business>

⁴⁷ PTTOR Brev til Etikkrådet, 29. juli 2021.

Terminalen blir den største i landet med en lagringskapasitet på en million fat olje og 4 500 tonn LNG.⁴⁸ Prosjektet var opprinnelig planlagt ferdigstilt i 2021. PTTOR rapporterte i 2021 om forsinkelser «*due to the political unrest in Myanmar*», and «*with the progress of terminal at 69% and jetty at 88% of completion.*»⁴⁹ PTTOR har opplyst at byggingen pågår.

4 Informasjon fra selskapene

Etikkrådet har kommunisert med PTT og PTTOR flere ganger siden juni 2021. Selskapene har også kommentert på utkast til tilrådning.

PTT understreker at respekt for menneskerettigheter er en grunnleggende verdi i selskapet, at selskapet «*has consistently promoted, protected and respected human rights*,» og at det er dypt bekymret over grusomhetene som ble begått i Myanmar etter kuppet i 2021. PTT tilføyer at selskapets *Human Rights Statement* er inkludert i selskapets *compliance policy*, som gjelder på tvers av konsernet og for selskapets *joint venture*-partnere.

PTT vektlegger at det etterlever sanksjonslover: «*We hereby re-affirm that we are presently and have always been in compliance with U.S., EU, UK, UN, and other relevant sanctions laws and regulations.*»⁵⁰ Selskapet har ikke kommentert på samarbeidet med MOGE etter at selskapet ble underlagt sanksjoner i februar 2022.

Når det gjelder BOT-avtalen og forholdet til MEC, fastholder både PTT og PTTOR at de har gjennomført aktsomhetsvurderinger for å sikre at partnerne ikke var underlagt sanksjoner. PTTOR skriver videre at avtalen med MEC ble signert under den forrige rettmessig valgte regjeringen og understreker at selskapet «*does not and will not have any dealings with persons or entities that are the subject of U.S., EU, UK or UN sanctions against Myanmar. OR's [PTTOR] participation in the Brighter Energy joint venture does not violate any applicable sanctions laws or regulations.*»⁵¹

Selskapet legger til at det aldri har foretatt og ikke vil foreta noen utbetalinger til MEC. Skulle sanksjoner påvirke prosjektet og kontrakten med MEC, vil PTTOR tilstrebe «*to maintain the status and manage our contractual obligation while observing good sanction measurements.*» Det er ikke klart for rådet om dette betyr at *joint venture* vil slutte å betale leie til MEC dersom MEC fortsatt er sanksjonert når prosjektet er ferdig.

PTTOR har opprettet et underutvalg til styret «*to advise the Board on additional measures it might take to ensure that its dealings in Myanmar remain consistent with international standards and strike the appropriate balance between its existing contractual obligations and the interests of the global community, as well as the Burmese people.*»⁵² Rapporten er planlagt å være ferdig i løpet av 6-8 måneder.

---

⁴⁸ The Myanmar Times, PTTOR aims to open first petrol station in Myanmar next year, 10. Juni 2019, <https://www.phnompenhpost.com/business/pttor-aims-open-first-petrol-station-myanmar-next-year>

⁴⁹ PTTOR 2021, Management Discussion & Analysis 2Q/21 <https://or.listedcompany.com/misc/mdna/20210811-or-mdna-2q2021-en.pdf>

⁵⁰ PTT brev til Etikkrådet 11. januar 2022.

⁵¹ PTTOR brev til Etikkrådet, 29. juli 2021 og 10. januar 2022.

⁵² PTTOR brev til Etikkrådet, 11. januar 2022.

5 Etikkrådets vurdering

Etikkrådet har vurdert SPUs investeringer i PTT og PTTOR opp mot kriteriet om alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner i de etiske retningslinjene.

Overgrepene mot sivilbefolkningen i Myanmar er veldokumenterte og utgjør svært alvorlige brudd på humanitærretten og menneskerettighetene. Siden kuppet har mange sivile blitt drept og enda flere fengslet. Parallelt med disse grove overgrepene har de væpnede konflikten mellom militæret og opprørsgrupper blitt intensivert. Tallrike rapporter tyder på at militærets fremgangsmåter er de samme som før, men at omfanget i bruken av brutale virkemidler ovenfor egen befolkning har økt betraktelig. Rådet mener at det er en høy risiko for at militæret vil fortsette å begå nye, svært grove overgrep.

I vurderingen av selskapenes medvirkning til disse krenkelsene legger rådet til grunn at selskaper må utvise særskilt aktsomhet når de opererer i krig- eller konfliktsituasjoner. I samsvar med tidligere tilrådninger legger rådet vekt på om selskapenes forretningsvirksomhet i Myanmar bidrar til å styrke militærets finansielle kapasitet, og at forretnings samarbeid med militæreide enheter innebærer en særlig høy risiko for medvirkning til militærets krenkelser. Gjennom sin deltakelse i Thilawa-prosjektet har PTTOR et direkte forretnings samarbeid med MEC som får inntekter gjennom BOT-avtalen. Prosjektet kan også ha strategisk betydning. I tråd med rådets praksis bør dette i seg selv kunne føre til utelukkelse fra SPU.

Militærkuppet har endret flere forhold. Den sivile ledelsens muligheter for å holde militæret i sjakk er borte. Opptøyer og væpnet motstand mot kuppet har gjort at militærets maktbruk og overgrep har tiltatt både i grovhet og omfang. Etter militærkuppet i 2021 er det samtidig inntektene fra olje- og gassindustrien som utgjør den største inntektskilden for militæret. Det er derfor dette bidraget som etter Etikkrådets syn utgjør det viktigste elementet i PTTs medvirkning til de grove overgrepene som militæret er ansvarlig for. Gjennom sin virksomhet i landet sikrer PTT militæret betydelige inntektsstrømmer som kan finansiere militærets virksomhet og overgrep.

PTT fremholder at selskapets virksomhet i landet er viktig for energiforsyningen i Thailand og Myanmar. Rådet har en viss forståelse for dette. Selv om situasjonen ikke er direkte sammenliknbar, merker rådet seg likevel at to store oljeselskaper har varslet at de vil gå ut av fellesforetaket med MOGE på grunn av menneskerettighetssituasjonen i landet samtidig som PTT overtar som operatør og øker sin eierandel i fellesforetaket.

PTT og PTTOR har i sin dialog med rådet fremhevet at selskapet etterlever sanksjoner knyttet til situasjonen i Myanmar. I den konteksten selskapene opererer i, anser imidlertid rådet at etterlevelse av sanksjonsregelverk alene har liten effekt på risikoen for å medvirke til alvorlige normbrudd. Rådet legger vekt på at selskapene utover dette ikke har vist til noen konkrete tiltak for å redusere risikoen for å medvirke til militærets overgrep, og at PTT tvert imot har styrket sitt samarbeid med MOGE.

Etikkrådet mener ikke at forretningsvirksomhet i Myanmar i seg selv er kritikkverdig, men at et direkte forretnings samarbeid med militærkontrollerte selskaper utgjør en særlig høy risiko for å medvirke til grove normbrudd. Rådet legger vekt på at FNs høykommissær for menneskerettigheter fraråder et slikt samarbeid og at sanksjonene mot MOGE og MEC nettopp er begrunnet med at inntekter fra disse selskapene øker militærets evne til å begå grove normbrudd. PTT og PTTORs forretnings samarbeid med MEC og MOGE innebærer etter rådets mening en risiko for fremtidig medvirkning til slike ekstremt grove overgrep. Selv om PTT muligens har et begrenset handlingsrom for sin deltakelse i gassproduksjonen i

Myanmar, kan ikke dette tillegges avgjørende vekt. Rådet finner etter dette at risikoen for medvirkning er uakseptabel og anbefaler derfor at selskapene utelukkes fra fondet.

6 Tilrådning

Etikkrådet tilrår å utelukke PTT PCL og datterselskapet PTT Oil and Retail Business PCL fra Statens pensjonsfond utland på grunn av en uakseptabel risiko for at selskapene medvirker til alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner.

***

Johan H.
Andresen
Leder

(Sign.)

Svein Richard
Brandtzæg

(Sign.)

Cecilie
Hellestveit

(Sign.)

Trude
Myklebust

(Sign.)

Siv Helen Rygh
Torstensen

(Sign.)